

JUNI NR 4

de VLEGGEL

LASTIG MAANDBLAD VOOR EDE

De Graaf

HA!
NOG EEN
VOORFEURPELER...!!
DAS WEER
150 GULDEN
GEKORT!!

steelt

raaf

is een stip

Collectie Stichting Laka

www.laka.org

Gedigitaliseerd 2020

Colofon

DE VLEGEL

Nr. 4 Jaargang 1 juni '84

Prijs per los nummer f 1,50

ABONNEMENTEN: Volgende
5 nummers voor f 6,00

(Voor alles buiten de dorpen Ede en Bennekom zijn we genoodzaakt per PTT te versturen. Dat kost porto: f 1,10 per nummer. Postabonnee's worden daardoor verzocht f 11,50 te betalen).

Over te maken op: Gelders-Utrechtse Bank Ede. Rek. nr. 92 68 74 624 tnv D.Bannink ovv Vlegel Abonnement Gironummer van de bank 821000

Postadres:
De Vlegel
Postbus 8161 Ede

Aan dit nummer werkten mee:
Petra, Annemartien, Sjoerd, Wim, Arie, Anneke, Jannette, Erik, Dorien, Jan, Jos, Hans, Henk, Hirma en Dirk.

Datum van verschijnen Nr 5
1 juli

Kopy sluitingsdatum; 11 juni

INHOUD

TRAP IN DIE VOORDEUR	3
LEVEN ALS AKTIEVORM	4
OUD STRIJDDERS LEGIOEN	5
FRANKRIJK KERNENERGIE PARADIJS? ..	9
MEDEDELING	10
PRIJZEN	11
BELFAST	13
SEKSUELE MISHANDELING	14
DE A-MENS	17
VERNIETIGING	18
WETENSCHAP IN BEWEGING	19
VARIANT	24

Klaar op 't nippertje deze keer. 't Heeft er lang na uit gezien dat deze Vlegel een stuk minder dik zou worden als de vorige. Hadden de eerste twee nummers 20 pagina's, de vorige had er maar liefst 28! Maar 't valt weer mee. Reuze mee zelfs, want we zijn toch nog op 24 bladzijden gekomen op 't laatste moment.

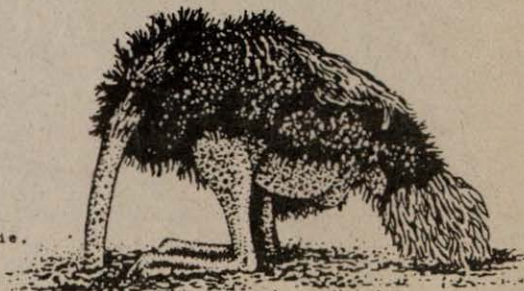
Daarbij komt dat één onderwerp nog niet eens geplaatst is. We hadden namelijk het plan opgevat om "onze" heidekoningin eens van de andere kant te leren kennen. Dus niet over hoe mooi de wereld in het algemeen en Ede in 't bijzonder is, maar nu eens over echt belangrijke dingen. Dus een interview aangevraagd. Dat mocht en zo togen enige medewerkers naar Utrecht waar ze studeert (en woont). Volgende maand een flitsend ooggetuige verslag van onze dappere helden.

't Kan zijn dat de Vlegel deze keer niet precies op de eerste in de bus lag, maar een aantal van ons zijn nogal druk met Woensdrecht, verhuizen, werk ('t bestaat nog steeds), gezin, hergebruik, enfin, noem maar op. Veel tijd voor de Vlegel was er deze keer dus niet.

Toch hoeven we ons voor dit nummer ook weer niet te schamen. Weinig tot niets over kernwapens deze keer, maar daar valt toch al genoeg over te lezen. Wel stukken over het OSL, deskundigen (wetenschap), prijzen, etc. Rijk geschakeerd dus. En natuurlijk weer een stuk van de AKB (schrijven fans van ons te zijn).

veel plezier en doe wat (je hart ingeeft) bij plaatsing van die rotdingen.

Groeten van strijdbare Vlegel redactie.

TRAP IN DIE VOORDEUR

Duizenden mensen die nu een RWW- of bijstandsuitkering ontvangen lopen de kans vanaf 1 juli met f 152,30 f 305,60 of f 225,- gekort te worden.

Op 5 april is een ontwerpbesluit gepubliceerd om iedereen in de RWW/bijstand vanaf 1 juli 1984 met f 152,30 TE KORTEN, wanneer erbij die persoon ook andere meerderjarigen (vanaf 18 jaar) in huis wonen.

Ontzettend veel mensen zijn de klos omdat ze al dan niet gedwongen in zo'n woonsituatie zitten. Het maakt niets uit welke relatie je hebt met de anderen in huis; of je ze nu kent of niet; De Graaf vindt gewoon dat je dan minder onkosten maakt en minder geld nodig hebt om van te leven. Je hebt dus f 152,30 minder nodig dan anderen.

1 juli wet

ALLERLEI GROEPEN WORDEN GEPAKT.

- Meerderjarige familieleden die bij elkaar in huis wonen.
- Samenhuurdersters die met meerderen achter één voordeur wonen.
- Mensen die samen één huis huren of gekocht hebben.
- Echtparen en alleenstaanden die iemand in huis hebben wonen.

Mensen jonger dan 23 jaar, die nu al een veel lagere uitkering hebben worden in die situaties tot f 707,55 gekort. Blijkbaar wordt dit door de regering als het "biologisch minimum" aangemerkt, waarbij nog zelfstandig leven mogelijk is.

Alleen mensen die kunnen aantonen dat ze onderhuren van een hospes/hospita worden niet gekort. Heeft die hospes/hospita echter een RWW/bijstandsuitkering, dan wordt ook deze gekort met minstens f 152,30.

Hoef je geen huur te betalen omdat je

gekraakt woont of op basis van een gebruikersovereenkomst met de eigenaar woont, dan vindt De Graaf dat je f 225,- minder per maand nodig hebt, want je betaalt geen huur.

Vergeten wordt dat gebruikers verplicht zijn hun vaak slechte woning goed te onderhouden en dat kraakpanden altijd zeer slecht te onderhouden zijn.

Huurders die niet kunnen aantonen dat zij huur betalen, omdat zij bijv. geen schriftelijke huurovereenkomst hebben en de verhuurder de huur kontant betaald (zwart) wil hebben, lopen risico dat zij ook f 225,- gekort worden. Woon je met meerdere mensen in een gekraakt pand, of in een in gebruik ge-

geven pand, dan vindt de Graaf dat je f305,60 goedkoper leeft.

De mensen die samen een huis huren en de te betalen huur samen delen worden ook zo gekort, maar kunnen dan wel weer een toeslag aanvragen. De toeslag is het bedrag dat ze meer dan f150,- aan kale huur kwijt zijn, maar het maximum van de toeslag is f75,-

RECHT OP ZELFSTANDIGHEID.

Als deze maatregel doorgaat wordt het praktisch onmogelijk een zelfstandig leven te leiden.

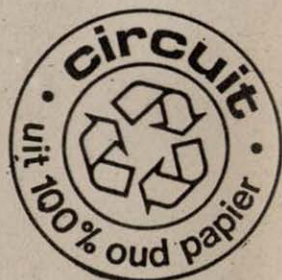
EEN GRONDRECHT DAT PAS GELEDEN IN DE GRONDWET IS OPGENOMEN WORDT UITGEHOUD. Als gevolg van de stijgende woonlas-

ten en verminderende uitkeringen wordt het veel mensen steeds moeilijker gemaakt een eigen bestaan te leiden.

WAT TE DOEN?

In Ede bestaat sinds kort de werkgroep Stop Uitkerings Kortingen die op wil komen voor de belangen van de uitkeringstrekkers. Er zijn nog steeds steeds mensen bij welkom die mee willen helpen om diverse acties in Ede te organiseren. (Belangstelling? bel dan 08380 - en vraag naar Geert, Coby of Ingrid. Dus denk mee en doe mee, want binnen één maand kan het te laat zijn.

LEVEN ALS AKTIEVORM

Het levert mij altijd weer een kater op, als ik bij iemand thuis kom die bv. op miljeugebied actie voert en thuis de grootste troep blijkt te bezitten. Miljeu en mensvriendelijk denken gaat verder als men vaak denkt en de consequenties zijn maar al te vaak te voelen in de portemonnee. Dat te accepteren is voor een heleboel mensen vaak een hele opgave. Stel, je bent tegen de bio-industrie met haar dier-onvriendelijke praktijken en de daaruit voortvloeiende miljeu-ellende. De hele veehouderij is afgestemd op goedkoper en niet op kwaliteit ook t.a.v. het leven. De consument is mede verantwoordelijk hoe de vraag en aanbod lopen. Koopt men bio-industrie vlees of eieren, dan kan men beter maar zijn of haar mond houden als het om actie gaat. Maar vraagt men herhaaldelijk om scharrelvlees en eieren, dan heeft het tot gevolg dat men hier gretig op inspeelt. Dat vlees en die eieren kunnen echter nooit tegen die belachelijke lage prijzen geproduceert worden, die prijs is gewoon hoger. Dat gaat voor alles op, van chemisch

geconserveerde, gekleurde produkten tot brood en groente en verf en lijm toe.

eenvoudiger

Ga maar eens na wat je allemaal hebt en wat voor produktiemethoden er achter liggen, waar komen de grondstoffen vandaan e.d. Vanzelf komt de conclusie dat er veel te veel is. Dat alles veel eenvoudiger kan en daardoor veel verantwoord. Voor de dingen die je dan echt nodig hebt blijkt dan vaak voldoende geld over. Er gaat ook wel zo'n verhaaltje van een man die al die ellende niet meer aan kan zien en z'n heil zoekt in de politiek. Hij werkt zichzelf steeds verder op, maar steeds bereikt hij niets. Op het laatst ziet hij in dat hij maar weer het beste als gewoon mens kan gaan leven, omdat hij via zijn consumptiepakket in ieder geval nog wat kan doen.

Je kunt natuurlijk ook beide doen!

Jos.

OUD STRIJDEERS LEGIOEN

Wie de laatste tijd de ingezonden stukken in de Edese bladen bekijkt, ontdekt dat het Oud-Strijders Legioen vrij actief is in deze buurt. Het is interessant om eens wat dieper in te gaan op de OSL-stichtingen. In dit artikel wordt uitgegaan van wat het OSL zelf zegt: aan de hand van citaten uit het OSL-blad Stavast en uitspraken van OSL-begunstigers wordt een beeld gegeven van de ideeën en praktijken van deze organisatie. Zelf heb ik niet alle jaargangen van 'Stavast doorgevoerd', maar de citaten komen uit de brochure "12 vragen over het OSL".

Het OSL is uitermate somber over de stand van zaken in Nederland. 'Nederland verloedert, het gezag is aangetast en de regels worden genegeerd'. We snellen in hoog tempo naar de afgrond. De ontwikkeling van Nederland, gaat langs een met groene zeep ingesmeerde glijbaan. Er is geen houden meer aan, er is geen weg terug. Onder aan de baan gaapt het zui-gende moeras der linkse verloedering" (1).

De oorzaak van onze misere is dus "links" en dat wordt door het OSL zeer ruim opgevat. "Links", zei voorzitter Ego eens, "dat is moord, drugs en verkrachting". De wereld is, gezien door de OSL bril, één grote samen-zwering, in Moskou zit het allesbestie-rende centrum, en de handlangers doen o.a. in Nederland het uitvoerende werk. Een somber beeld al met al.

Toch willen de meeste OSLers de strijd niet opgeven. Integendeel: "Onversaagd, Standvastig en Loyaal" (2) staan de OSL ridders pal voor Vorstin en Vaderland. De groepen waar het OSL tegen strijdt zijn veelal de maatschappij-kritische bewegingen, zoals vredesbeweging, milieubeweging, derde-wereldbeweging en ook de vakbonden.

law & order

Het OSL wil Law en Order verdedigen

tegen de verloedering, in hun visie dus tegen links en de buitenparle-mentaire aktie.

Het OSL beroept zich veelvuldig op de zg. 'zwijgende meerderheid'.

Aan de ene kant voelt men zich de tolk van deze mystieke groep, aan de andere moeten ze juist wakker ge-schud worden voor de grote gevaren die ons volgens het OSL bedreigen. Aktievormen die het OSL gebruikt zijn de talloze ingezonden brieven, de vliegtuigjes met sleepteksten, de OSLmarktkramen en het OSLverzendshuis voor stickers, folders, Zuid-Afrika-dassen etc.

Verder stuurt het OSL veel brieven naar hoogwaardigheidsbekleders zoals ministers, parlementariërs e.d. Zij krijgen daarin complimentjes, aanhankelijkheidsbetuigingen en standjes al naar gelang het OSL dat op zijn plaats acht.

het verzet

De naam Oud Strijders Legioen sugge-reert nauwe bindingen tussen het OSL en het verzet uit de Tweede Wereldoor-log. Het OSL stimuleert deze beeldvor-ming door veel aandacht te besteden aan b.v. de 4e mei herdenking. Het is natuurlijk niet mogelijk om voor elk afzonderlijk OSL lid een antwoord op

deze vraag te geven. Ongetwijfeld heeft een aantal OSLers aan het verzet deelgenomen.

Het OSL gaat nogal prat op haar "verzetstraditie" maar in feite komt zij voort uit de "burgerwachttraditie".

Wat is deze burgerwachttraditie?

Na de Eerste Wereldoorlog was de angst voor revoluties de aanleiding tot het vormen van een groot bewapend vrijwilligersapparaat; de Bijzondere Vrijwillige Landstorm en talloze zogenaamde Burgerwachten.

Door de Duitsers werd dit apparaat opgeheven, maar het werd in het geheim voortgezet in de "Orde-Dienst".

Zij wilde aan het einde van de oorlog gereed staan, om na een eventuele aftocht van de Duitsers linkse revolutiepogingen af te weren. Hun angst hiervoor was namelijk groot. Er bestonden plannen voor het vormen van een "tijdelijk" militair bewind. Ook tijdgenoten wantrouwen deze organisatie, zoals blijkt uit diverse passages van L. de Jong (3).

Na de oorlog werd de O.D. opgeheven, maar een deel van haar leden, waaronder chef-staf P.J. Six kwamen later in het Veteranen Legioen Nederland (VLN) terecht. Dit legioen werd in '51 opgericht en bestond uit O.D.ers en militairen die in Ned.-Indië en in Korea hadden gevochten.

Het legioen drong aan op heroprichting van de Burgerwacht. (4) Eind vijftiger jaren bleek dat een aantal leden in het geheim voorbereidingen troffen voor aanslagen op Indonesische vertegenwoordigers in Nederland. (5) Het VLN viel toen uiteen in een aantal groepjes waarvan het OSL de belangrijkste was.

Het OSL is haar achtergrond nog niet helemaal vergeten, zo blijkt uit een artikel in Stavast van januari '81.

Naar aanleiding van rellen in Amsterdam wordt gepleit voor het opnieuw oprichten van vrijwillige en gewapende burgerwachten. (6)

Konkluderend kunnen we stellen dat het OSL als organisatie niet zozeer uit een "verzetstraditie" voortkomt, maar eerder een nieuwe loot is aan de stam van de rechtse "burgerwachttraditie".

democratie

OSL voorzitter Ego formuleerde het eens als volgt: "Centraal in onze activiteiten staat de bescherming van onze democratische rechtsorde tegen alle gevaren dus van ultrarechts t/m ultralinks". In vrijwel elk nummer van Stavast van de laatste jaren komt dit thema- het OSL als de grote beschermer van de democratie- terug.

Toch zijn er veel redenen om dit in twijfel te trekken. Eén ervan is het grote contrast tussen het verkondigde ideaal en de uitgesproken voorkeur van het OSL voor rechtse diktaturen. Zo zei Ego over het kolonelsregime in Griekenland: "In Griekenland functioneert de democratie geweldig" (7). Ook de regimes in Zuid-Korea, Chili en Turkije kunnen rekenen op de warme ondersteuning van het OSL. Over Zuid-Afrika wordt gezegd: In feite is het een jong en energiek land met een democratische regering (8).

Hebt u (een) vriend(en) in
Zuid-Afrika!

Zo ja, zendt hem (hun) dan een
vriendschapsdas!

Bij de beoordeling van de democratie van een land lijkt voor het OSL niet de naleving van de mensenrechten van belang.

Wat Nederland betreft heeft het OSL een merkwaardige kijk op de parlementaire democratie. Op het moment dat linkse partijen deel gaan uitmaken van de regering beschouwt het OSL ons land niet meer als een parlementaire democratie. Tijdens het kabinet Den Uyl werd in Stavast geschreven over "de socialistische Volksrepubliek Nederland" en in een andere OSL uitgave werd gesproken over een "ondraaglijke half-linkse diktatuur". (9) Een derde argument om te twifelen aan de democratische gezindheid van het OSL is de poging tot censuur. Net als nieuw-rechts in de Verenigde Staten heeft het OSL werkgroepen opgericht om de vermeende indoctrinatie tegen te gaan: de Bibliotheekwacht en de Schoolwacht.

demokraties

Van een organisatie die zegt zich sterk te maken voor democratie en vrijheid mag je verwachten dat ze zelf ook democraties in elkaar zit. Dat is bij het OSL echter niet het geval. Binnen de OSL-stichtingen heeft het bestuur het voor 't zeggen, controle door de OSL-achterban is niet mogelijk. Algemene vergaderingen waarop het bestuur verantwoording aflegt kent men niet. Nieuwe bestuursleden worden door het bestuur benoemt.

Voorzitter Prosper Ego is de man waar in het OSL alles om draait. Al sinds de oprichting vormt hij de top van de OSL-pyramide. Vlak onder Ego is het bestuur en het bestuurscollege, dat bij elkaar uit ongeveer tien mensen bestaat. Daaronder komt een laag van mensen die regelmatig in Stavast schrijven en/of de plaatselijke werkgroepen leiden. De onderste laag is de brede laag van begunstigers, hun invloed op het beleid is minimaal, wel of niet begunstigen is hun enige keuze. In Stavast is dan ook zelden of nooit een negatief woord over Ego c.s. te lezen, laat staan fundamentele kritiek. Behalve de weinig democratische structuur kent de hele organisatie een volstrekt gebrek aan openbaarheid. Het enige waarover mededelingen gedaan worden is het aantal begunstigers. Over zaken als beleidsbepaling, financiën, etc. wordt de grootst mogelijke geheimhouding in acht genomen. Kortom, het OSL is een weinig democratische en erg gesloten organisatie.

Onze nieuwste ludieke sticker!

Demonstreren?

wanneer ....
hoezo?

Ik moet werken!

Het OSL is dus anti-kommunisties. Maar wat het OSL anti-kommunisties noemt is in praktijk een extreme vijandigheid tegen alles wat progressief lijkt: van de vakbeweging via feministes, demonstranten, milieu- en Derde Wereldbeweging, homoseksuelen, kritiese leraren, macrobioten tot uiteraard de laatste tijd vooral de Vredesbeweging. Het OSL is

STICKER-AANBIEDING

Het IKV de politieke wereld uit
Om te beginnen uit Nederland

Prijs / 8,- per 100 stuks.

het toonbeeld van onverdraagzaamheid tegenover alles wat zij 'abnormaal' vindt. Vrijheid is de vrijheid om 'normaal' te zijn, om de 'regels' te volgen. Het 'handhaven van de orde' en de 'versterking van het gezag' staan voor het OSL op de eerste plaats. Op een selectieve manier overigens. Mensen met aanzien of macht hoeven het met de 'regels' niet zo nauw te nemen. Het OSL was bijvoorbeeld woedend over de "lafhartige, lasterlijke en vuilspuitende campagne" van "het gepeupel dat zijn kans schoon zag". Onderwerp: de Lockheed-affaire waarbij Prins Bernhard in opspraak kwam (10). Ook ondernemers moeten volgens het OSL niet zo "overdreven trouw" aan het overheidsgezag zijn (11). Voor gewone mensen is het OSL niet zo soepel. Tegen 'orderverstoorders' moet zeer hard opgetreden worden en vrije vakbonden zijn alleen maar goed als ze zich in het Oostblok bevinden.

gevaren

De denkeelden van het OSL en de agressieve toon waarop ze vaak verkondigd worden trekken openlijk racistiese en fascistiese groepen aan: de Nederlandse VolksUnie, Centruumpartij en (Belgiese) Voorpost-fascisten bijvoorbeeld. Dit is één van de gevaren van het OSL. Voorzitter Ego zet zich fel af tegen dit soort groepen en tegen illegale activiteiten van sommige

OSL-leden. Voor het oog van de wereld wil hij er niets mee te maken hebben. Toch zijn er qua ideeën tussen het OSL en die extreem rechtse groepen weinig verschillen. Waarom dan toch dat afstand nemen, dat streven naar een 'fatsoenlijk' image? Het grote verschil tussen dergelijke groepen en het OSL betreft de strategie. Het OSL organiseert zich niet als politieke partij, maar als beweging en pressiegroep en wil zo aansluiting vinden bij gevestigde politieke partijen, vooral CDA en VVD. En dat kan alleen als het OSL als een fatsoenlijke en respectabele organisatie te boek staat. In feite is het voor het OSL een gunstige zaak dat er dergelijke fascistiese groepen bestaan, juist om zich er tegen af te zetten. Ego zei eens: "Extreem rechts begint daar waar wij ophouden" (12). Dit is een belangrijk punt. Ego probeert zich met deze uitspraak als scheidsrechter op te werpen. Hij suggereert een duidelijke scheidslijn, waarbij het OSL nog aan de aanvaardbare kant van de streep staat. Een gevaarlijke redenering.

legitimatatie

Extremistische partijen in het politieke bestel kunnen er de oorzaak van zijn dat de grens verschuift tussen opvattingen die als verwerpelijk worden gezien en aanvaardbare opvattingen. Hoe extremer de 'verwerpelijke' partij, des te radikaler kunnen ook de ideeën worden van de 'gematigde' partijen. In Engeland valt zo'n verschuiving waar te nemen. Enige jaren geleden kwam daar het racistiese National Front sterk op. Het National Front is nu ingezakt, maar een deel van het program is inmiddels overgenomen door mevrouw Thatcher. Zij kan nu een beleid voeren dat vijandig is ten opzichte van etnische minderheden. Racisme dringt dan in brede lagen door en wordt 'aanvaardbaar'. Een trieste grensverschuiving.

Ook op andere punten kan dit plaats vinden. Het OSL vervult daarbij een brugfunctie. Het draagt bij aan een klimaat van grote haatdragendheid

jegens alles wat de 'orde' verstoort. Daardoor moeten wel fascistiese verschijnselen opgeroepen worden. Te gelijkertijd zet het zich af tegen dergelijke verschijnselen om haar 'fatsoen' veilig te stellen en probeert zo zijn extreme ideeën te verspreiden in de gevestigde partijen. Het OSL presenteert zich als een respectabele organisatie die zich aan de 'demokratische spelregels' houdt en slechts probeert de zijgende meerderheid te mobiliseren. Krities bekeken blijkt echter een heel wat minder respectabel beeld te ontstaan van de ideeënwereld van het OSL en zijn achterban. Dan toont het OSL zich als een bedreiging voor een levende en open democratie, waarin mensen voor hun rechten kunnen opkomen en onrechtvaardigheden proberen te verminderen.

Wim.

- (1) Stavast 3-'79 pag. 144
- (2) idem 11-'81 pag. 719
- (3) L. de Jong, Het Koninkrijk der Nederlanden in de Tweede Wereldoorlog, deel 7, pag. 1108-1145
- (4) Parool 22-2-'57
- (5) Het Vrije Volk 8+9-12-'58
- (6) Stavast 1-'81 pag. 56-58
- (7) Volkskrant 24-6-'70
- (8) Stavast 12-'80 pag. 714
- (9) F. A. Rijd, Nederland en/in verloeding
- (10) Stavast 3/4-'76
- (11) idem 12-'79 pag. 675
- (12) Bouw e.a. pag 75

Hoofdbron: "12 vragen over het OSL", door het Gronings Komitee tegen Racisme en Fascisme, uitgave Konstapel. Voor f3,00 verkrijgbaar bij de Vlegel.

FRANKRIJK KERNENERGIE PARADIJS?

Frankrijk wordt vaak genoemd als leidende natie op nucleair gebied in de wereld. Met 36 draaiende centrales en nog 25 in aanbouw, heeft Frankrijk het meest ambitieuze kernenergieprogramma ter wereld. Haar reactoren produceren nu reeds 48% van 's lands elektriciteit en het is de bedoeling dit percentage op te schroeven tot 82% in het jaar 2000. Het algemene idee over de Franse atoomstroom is dat die erg goedkoop is, maar er zijn sterke aanwijzingen dat het meer een waan-idee dan een idee is.

onderzoek

Er zijn onlangs een aantal onderzoek- en gepubliceerd, die de "verborgen" kosten van het Franse kernprogramma onthullen en aantonen waarom het on-ekonomies is om kerncentrales te laten draaien. Eén van de artikelen is: "10 ans de programme nucléaire: EDF devient un fardeau pour la France" (Tien jaar kernenergie: EDF wordt een last voor Frankrijk) van Yves Le-noir en Jean Pierre Orfeuill. Een ander getiteld "Elektriciteitskosten in Frankrijk" en geschreven door de Nederlandse energie-deskundige Herman Damveld als hoofdstuk in het boek "Kernenergie Uitgeteld" (uitgave Her-mam Verhagen, Milieudefensie, Amsterdam) werd onlangs gepubliceerd.

EDF

Hoewel Electricité de France, staats-bedrijf, doorgaat met het verkopen van stroom tegen spotprijzen aan industriële grootverbruikers, wordt haar eigen financiële situatie slechter en slechter. EDF draait met verlies en heeft enorme schulden. Van EDF's schuld is 44% (ongeveer 70 miljard F) schuld aan het buitenland. Nu is dat ongeveer 8,75 miljard dol-

lar, maar het blijft groeien als de FF in waarde daalt vergeleken met andere valuta; bovendien sluit EDF nieuwe leningen.

Onlangs besloot EDF tot een leenkam-pagne ter waarde van 300 miljoen dol-lar op de internationale obligatie -markt en dat geld zal gebruikt worden om externe schulden te betalen. EDF is de belangrijkste lener op de Amerikaanse geldmarkt en Frankrijk heeft op twee na de grootste schuld ter wereld (Na Mexico en Brazilië) en 20% daarvan zit 'm in het nukle-aire programma. Eigenlijk begint de Franse ekonomie te lijken op die van een Derde-Wereld-Land, daar al het geld dat zij op de internationale markt leent, bestemd is om andere schulden af te betalen.

schulden

Om haar aanzienlijke schulden af te betalen zou EDF met winst moeten draai-en. Maar de jaarlijkse verliezen lopen in miljarden Ffr. (zes miljard in 1983). Zelfs ondanks dat EDF de prijzen blijft opschroeven, blijft men geld verliezen. Dit vanwege een e-norme overkapasiteit van stroomopwek-king. Nu al draaien zowel kern- als gewone centrales bij lange na niet

voluit, omdat Frankrijk meer stroom heeft dan ze gebruiken kan. Kerncentrales die aanvankelijk 6500 uur per jaar zouden draaien, doen dat nu minder dan 2000 uur/jaar. In de zomermaanden zullen er veel reactoren gesloten moeten worden.

Er is weinig hoop dat deze situatie zal veranderen, dus is het onwaarschijnlijk dat EDF, die doorgaat met het bouwen van dure en overbodige kerncentrales, haar schulden zal kunnen afbetalen.

In plaats van een radikale herziening van haar energiebeleid om het probleem van de overcapaciteit op te lossen, heeft EDF een grote campagne gestart voor het promoten van stroomverkoop met 1 miljard franse fr. (150 miljoen dollar) voor 1985. In feite worden EDF's pogingen om haar overbodige stroom te verkopen belachelijk. Half maart stuurde EDF een brief aan haar gepensioneerde werknemers met de vraag of ze wilden helpen hun stroomverkoop in Frankrijk te promoten.

analyse

De analyse van Damveld en Lenoir/Orfeuill worden ondersteund door de konklusies van Amerikaanse economen, Richard en Caroline Hellman, in hun boek "The competitive Economics of nuclear Power". Omdat kerncentrales de neiging hebben plotseling en op geheel onverwachte momenten bij primaire en sekundaire pieken stil te gaan liggen en het tijd vergt om ze opnieuw te starten, heb je extra eenheden nodig om vervangende stroom te leveren. Met een stroomopwekkingssysteem zoals in Frankrijk, dat de ambitie heeft om

82% nucleair te worden, heb je een heleboel extra capaciteit nodig om "in te vallen", precies zoals ze in Frankrijk hebben, en dat kan niet anders dan duur zijn.

De Franse voorliefde voor kernenergie is niet te handhaven. Als de Franse regering doorgaat met haar nucleaire programma, ondanks alle tegenstellingen die eraan verbonden zijn, draagt ze bij aan de verslechtering van de economie in veel andere sectoren en de dreigende ineenstorting van de Franse industrie.

debâcle

Veel Nederlandse atoomlobbyisten verwijzen vaak naar de stroomprijzen in Frankrijk, om aan te tonen dat de atoomstroom goedkoop is. Het tegendeel blijkt echter waar. Ook in Amerika wordt dit blijkbaar ingezien: het Amerikaanse atoomenergieprogramma is de laatste jaren flink ingekrompen vanwege de te hoge kosten. Zelfs half afgebouwde kerncentrales heeft men afgeschreven. In Nederland bestaan nu wilde plannen voor het bouwen van twee nieuwe kerncentrales van maar liefst 2000 megawatt. Dit, terwijl Nederland op het ogenblik al een overcapaciteit heeft. Gezien de berichten uit het buitenland zal zo'n programma een enorme financiële strop worden.

Anti-Kernenergie Beweging
Basisgroep Ede
Postbus 8094
Tel:

(met dank aan WISE)

Mededeling

Het zou fantasties zijn als jullie de bezitters van katten die buiten komen, oproepen hun vee van belletjes te voorzien. Er worden veel jonge vogels zinloos en onnodig gepakt. Mensen die dat "natuurlijk" vinden, moeten ook hun katten geen eten geven. Dat belletje moet dan wel aan een elastiek met twee vingers ruimte. Anders kunnen ze zich zelf niet bevrijden als ze vast komen te zitten.

PRIJZEN

In zeer vroege tijden bestonden er geen prijzen. Je had iets, een goed produkt, en je ruilde het voor iets anders. De waardering af van de waarde die het geruilde voor jou en die ander had. Was die waarde groot dan kreeg je er veel voor terug, het produkt en de waarde zijn één.

Er heeft zich sindsdien veel afgespeeld. De arbeidsverdeling maakte het logisch dat er geld tussen de goederenruil geschoven werd. Honderd bloemkolen tegen een fiets ruilen is natuurlijk niet werkbaar. Honderd mensen op de markt à f2,- een bloemkool laten kopen en dan voor f200,- een fiets kopen werkt al stukken beter.

ruilmiddel

Hoe ziet de situatie er in 1984 uit? Is het geld dat wij uitgeven aan een produkt nog gelijk aan de waarde van dat produkt, of, maar dan is het inhoudelijk een andere vraag geworden, stemt de hoeveelheid geld die wij aan een produkt betalen nog overeen met "waarde van dat produkt" betekent. Vroeger betekende dat: voor mij is dit produkt als ruilmiddel zo levensbelangrijk dat ik het moet kunnen ruilen tegen een voor mij zo essentieel produkt dat ik daardoor a) in leven kan blijven, b) daardoor in staat ben het wederom te maken (indirect-morgen/volgend jaar) en c) er zelf nog iets op vooruit kan gaan. Het is duidelijk dat je in die situatie heel direct weet hoeveel een produkt waard is (moet opbrengen) omdat het om je eigen produktie gaat waar je eigen behoefte direct mee voldaan moet kunnen worden. Het prijzenprobleem is daarmee een individueel, moreel probleem geworden tussen egoïstische en altruïstische gedachten en impulsen van de mens. Niet in de laatste plaats door de commercie zeer geniepig beïnvloed. Vroeger produceerde je zelf, voor je zelf en je eigen behoeften.

Hieruit is een zegenrijke arbeidsverdeling en een helaas egoïstische economie voortgekomen. Vanaf nu zullen we moeten gaan beseffen dat we voor een ander produceren, en een ander weer voor ons.

Alleen dan kan daaruit een zegenrijke economie, gebaseerd op broederschap ontstaan.

Het lijkt er dus op dat we niet meer gewend zijn een prijs voor een produkt te betalen die overeenkomt met alle handelingen, in verleden en toekomst, die ervoor gepleegd zijn. Ergens in het hele produktieproces van basisprodukt (zaad) naar eindprodukt (plant), ergens apart in het arbeids (groei) proces, zijn bepaalde tussenliggende stadia geweld aangedaan. Dat alles om op een lage prijs uit te komen. Om schijnbaar op een lage prijs uit te komen.

"Schijnbaar", want via een omweg kost het ons individueel en als gemeenschap toch weer veel geld om schadelijk, niet berekenbare neveneffecten te elimineren.

goedkoop

Op vele plaatsen in het hele menselijke arbeidsproces worden mensenrechten met voeten getreden teneinde het eindprodukt zo goedkoop mogelijk te houden. Hongerlonen en kinderarbeid op grote schaal in Oost Europa en de Derde Wereld. Ontwrichting van inheemse landbouw en thuiswerk-cultuur.

Vaak is het zo dat hoe goedkoper een produkt is, hoe bedenkelijker de produkten en ecologische en humanitaire omstandigheden zijn die erachter schuilgaan.

Feitelijk is aan deze uitgangspunten

nog niets veranderd, behalve dat de geldstromen en de arbeidsverdeling er tussen staan en als een soort grauwsluier werken tussen produkt en waarde. Bovengenoemde zinnen zouden er anno 1984 zo uit moeten zien:

Voor mij is het produkt in geld uitgedrukt zo veel waard dat de ander die dat geld ontvangt a/in leven kan blijven (vandaag en morgen), b/het produkt volgend jaar weer (voor mij en anderen) kan maken en c/er zelfs iets aan over houdt om .....

(grotere en/of immateriële behoeftes in te vullen). Het is duidelijk dat je in deze 1984 situatie heel erg moeilijk kan weten hoeveel produkt dat nou echt moet kosten, omdat het om iemands anders produktie (vermogen) gaat, uit de opbrengst waarvan zijn eigen, in vrije wil bepaalde, behoeften mee voldaan moeten worden.

We kunnen nu voor onszelf tot het inzicht komen dat prijzen niet vaak meer de echte waarde voor een produkt uitdrukken.

Veel alternatieve produkten maken daar geen uitzondering op. Wanneer we in de landbouw gaan kijken naar eerlijke prijzen, dan zullen we moeten uitgaan van diegene die produceert, de boer. Niet van de consument, want die is van huis uit geneigd om zo min mogelijk voor zo veel mogelijk produkten te betalen.

Let wel, die boer is ook wel eens consument en doet dan het zelfde en vise versa, dus daarin leer je elkaars ogenschijnlijk tegenstrijdige belangen kennen. Wanneer we dan ook iets kopen moeten we ons afvragen: zouden voor het geld wat ik betaal de behoeften van de boer en zijn gezin, materieel en immaterieel, in het verleden en in de toekomst, privé en zakelijk etc. vervuld kunnen worden. Kan ik hem geven wat hij nodig heeft, of geef ik hem minder, probeer ik

hem af te knippen?

Deze blijven meestal onzichtbaar door oneigenlijk subsidiegeld; E.E.G. heffingen, ontwikkelingsgelden, door pure feitelijke onwetendheid of door het ver-van-mijn-bed effect. Een aspect van de biologisch-dynamische landbouw is de prijs van de produkten.

De prijs die de boer krijgt moet het hem mogelijk maken op een manier te leven zoals dat hem of haar past in deze eeuw in dit gedeelte van de wereld.

Daarnaast moet hij of zij door de prijs in staat zijn die aspecten te bekostigen die nodig zijn om te kunnen werken.

Bijvoorbeeld door betaalde arbeidskrachten, maar ook investering, aflossing, experimenten etc.

Ook komen bio-dyn. boeren vaak niet in aanmerking voor E.E.G. landbouwsubsidiegeld en moeten zij dat geld wat "allopatische boeren" via de landbouwsubsidies krijgen (belastinggeld) direct in de prijs van het produkt doorberekenen.

onze keus

Zeer gericht is ook het streven van de biologies-dynamische landbouw en een nieuwe vorm te zijn die professioneel onderbouwd is zodat het voor de gangbare boeren ook aantrekkelijk wordt om deze vorm van landbouw te bedrijven.

Alleen als wij als konsument bereid zijn deze produkten te kopen tegen menswaardige prijzen kan het mogelijk zijn dat er biologies-dynamische landbouw komt die levensvatbaar is in economische zin. En dat het levensvatbaar is, bewijzen de vele levenskrachtige produkten ons dagelijks.

DE KEUZE IS AAN ONS.

BELFAST

We would like to
help you
If you can't go on
Little man -
sure you can
Start all over
Life can change
Love is strange
You must learn
such a lot
Little
man

SEKSUELE MISHANDELING

In de vorige Vlegel schreven we dat we onder voorbehoud een interview zouden houden met een vrouw die seksuele kindermishandeling aan den lijve heeft onder vonden. Doordat deze vrouw momenteel een buitenlandse reis aan het maken is, kon dat interview niet doorgaan. In plaats hiervan een waargebeurd verhaal van een slachtoffer van seksuele kindermishandeling. Dit verhaal is letterlijk overgenomen uit het boek "De straf op zwijgen is levenslang".

situatie

Ik ben Marloes. Ik ben geboren in een klein plaatsje in het noorden van het land. Ik ben de tweede in een rij van zes kinderen. Een arbeidersgezin, waar hard werken hoog in het vaandel stond. Veel werd gedaan om toch maar boven het arbeidersmilieu uit te kunnen komen. Materiële zaken waren erg belangrijk. Aandacht, elkaar eens aanhalen, dat gebeurde nooit. Ik heb ook nooit gezien dat mijn ouders elkaar aanhaalden of gewoon eens iets liefs tegen elkaar zeiden. Er was geen tijd voor die 'onzin'. We werden erg streng katholiek opgevoed.

Praten over seksualiteit en dergelijke was taboe, aan-en uitkleden gebeurde in de badkamer, wel met de deur op slot. Als je 's avonds in je bed lag met je handen onder de dekens dan kreeg je slaag en was je een vies kind. Ongesteld worden was voor mij een enorme ervaring, erg schokkend. Ik wist van niets en dacht, toen ik opeens bloed zag, dat ik dood zou gaan. Ik kreeg verband, werd gewaarschuwd voor jongens en verder geen uitleg. Wel werd gezegd dat je dit voor je moest houden, anderen hoefden het niet te weten wat er aan de hand was. Het verband moest ook in een emmer op de bovenste plank in de bijkeuken. Taboe dus...

Dit was extra moeilijk, omdat m'n menstruatie altijd erg pijnlijk was. Ik moest dan een smoesje verzinnen tegenover de rest van de familie als ik me weer eens goed beroerd voelde. Vader en moeder werkten erg hard en wij moesten natuurlijk ons steentje daaraan bijdragen. Daar de oudste erg ziekelijk was, kwam het meeste op mij neer, onder andere de zorg voor de kleinere broertjes en zusjes, en de zorg voor de huishouding. Deze taak werd groter toen mijn moeder 's avonds les ging geven. Echt kind heb ik nooit kunnen zijn, er was geen tijd om met vriendjes en vriendinnetjes te spelen. Ik moest na school direkt naar huis om daar te helpen. Toen ik tien jaar was ben ik voor 't eerst verkracht door mijn vader. Dit is een vreselijke schok voor mij geweest. Ten eerste had ik nog nooit een naakte man gezien, en onder het mom dat alles goed was en dat ik papa's meisje was werd ik verkracht.

verbijsterd

Ik was volslagen verbijsterd. De vrescheurende pijn zal ik m'n leven lang niet meer kwijtraken. Als ik me probeerde te verzetten werd vader agressief. Ik kreeg een zakdoek in m'n mond en soms werd ik vastgebonden aan het bed. Ook werd ik erg geslagen als ik liet merken dat ik niet

wilde. Hierdoor ben ik driemaal in het ziekenhuis terecht gekomen. Daarna was m'n verzet wel over. Ik was een en al angst. Toen ik elf jaar werd, en 's avonds in bed lag, kwam mijn vader samen met mijn oom bij mij. Ze hadden beiden teveel gedronken en nu moest ik bewijzen hoe lief ik altijd wel niet was voor vader. De een van boven en de ander van onderen helpen. Die avond heb ik een soort doodsverklaring voor mezelf afgelegd. Ik kon en wilde niets meer voelen. Dit is nog steeds te pijnlijk. De 'relatie' met m'n vader duurde tot m'n zestiende. Toen zag ik de kans om het huis uit te gaan. Daarna gebeurde het nog sporadies. Als hij zogenaamd nachtdienst had, dan kwam hij mij opzoeken. Ik ben in verwachting geraakt en heb een miskraam gehad.

In die tijd dat dit alles speelde, ging ik een heel dubbelleven leiden. Ik had een geheim, een vreselijk geheim. Het kwam niet in me op om er met anderen over te praten. Hij dreigde ook met geweld als ik er over zou praten. Niemand mocht iets weten. Het kostte mij vreselijk veel moeite om te zorgen dat niemand iets merkte. Ik moets zorgen dat ik in m'n gedrag niet opviel. Dus bleef ik heel vrolijk en lachtte veel. Dat het er van binnen heel anders uitzag, wist ik alleen. Ook was ik erg hulpvaardig en zorgzaam voor anderen. Vaak hoopte ik hierdoor sympathie te winnen. Kontakt maken kon ik niet. Als mensen iets van me gedaan wilden hebben, dan wisten ze me wel te vinden, ik deed dan ook wel wat ze van me verwachtten, maar de kontakten waren nooit blijvend. Ik vertrouwde ook niemand. Ik was bang voor iedere man. Ik was er van overtuigd dat ik gepakt zou worden. Ik was voortdurend op m'n hoede. Ook was ik erg bang voor mijn eigen lichaam. Ik wilde alles behalve vrouw worden. Met vrouw-zijn heb ik nog steeds moeite. Ik was volslagen gevoelloos, het verschil tussen warm en koud voelde ik niet. Ook voelde ik het niet als iemand mij aanraakte. Volledig door angst afgesloten. Kontakten met jongens welke ik zocht en kreeg, liepen na een tijd toch weer op niets uit. Wel bleek dat ik

steeds weer gewelddadige kontakten zocht. Hoe afschuwelijk ook, het was net of geweld de enige aandacht was die binnen kon en mocht komen. Al m'n kontakten knapten af op angsten, m'n gereserveerdheid en m'n gevoelloosheid. Ik wilde ook niet aangeraakt worden. De enkele keren dat ik mezelf wilde bewijzen dat er niets aan de hand was, en dus toch met een jongen naar bed ging, knapte ik er finaal op af. Ik liet me gebruiken, voelde me ook gebruikt. Tevens hoopte ik dat ik los van vader zou kunnen komen, als ik maar een vriendje had. Maar ik had geen rekening gehouden met zijn jaloezie.

verbergen

Ik werd steeds geraffineerder in het verbergen van wat er echt in me omging. Ook ging ik me steeds eenzamer voelen, zocht de oplossing in hard werken. Ik zocht kontakt met een maatschappelijk werker, het draaide erop uit dat hij mij wilde bewijzen dat ik wel vrouw was. Hij wilde met mij naar bed, maar dat ging niet want ik was compleet verstijfd. Hij vond me zo koud als een vis, frigide, en vaginitis... Ik moest het dus toch alleen opknappen. Ik ging weer hard aan het werk, probeerde kontakten te vermijden, want ik wist er geen raad mee. Het kon toch niet goed meer gaan: of het werd weer een herhaling van vroeger, of ik haakte bijvoorbaat uit angst al af.

Ik ging steeds harder werken en werd overspannen, huilerig en ik had veel last van hyperventilatie. ik begon me te realiseren dat het niet goed met me ging en na er lang over nagedacht te hebben stapte ik naar een crisiscentrum. Daar ben ik goed opgevangen. Zij verwezen me naar een psychotherapeutische gemeenschap. Daar ben ik geruime tijd in therapie geweest. Ik ging hier leren om weer een beetje vertrouwen te krijgen in mensen. Toch probeerde ik ook hier weer om mijn oude positie (zoals die thuis was) op te nemen. Ik was erg verzorgend enz. Maar hiet werd ik wel op gewezen.

automutilatie

Pijn had ik nog steeds nodig, ook al om te voelen dat er toch gevoel in me zat. Ik had automutilatie nodig, ik drukte sigaretten uit op m'n huid. Ik ging prostitutie-kontakten aan. In deze kontakten had ik bepaalde macht over mannen: ik bepaalde wat er ging gebeuren. Dit probeerde ik ook uit in de individuele therapie. Gelukkig had ik een therapeut die daar erg alert op was, en langzamerhand ging ik inzien, dat ik van m'n therapeut hetzelfde wilde als wat m'n vader vroeger gedaan had. In feite wilde ik dit natuurlijk niet, maar ik was erg bang voor gewone aandacht en kontakt. Ook had ik de neiging om er een machtsstrijd van te gaan maken. Ik heb gebodt door een therapeut te treffen die begreep wat er in me omging en die heel veel geduld had.

en nu?

Tja, waar sta ik nu? Ik kom er langzamerhand achter dat het vreselijk veel tijd kost om me weer een beetje gelukkig te mogen voelen. Ik ben nog erg afgesloten en vaak nog bang voor kontakten. Nu voor het eerst ervaar ik ik bij m'n vriendin dat het soms ook even anders kan en mag. Maar als het even fijn is geweest dan is het net of ik het daarna stuk moet maken, dat ik het allemaal niet verdien, dat het niet kan, ik ben niets waard. Het blijft vechten om er in te geloven dat ik er weer uit kom, dat ik ook eens de bloemen in de wei zal zien bloeien. Dat ik eindelijk eens van al m'n angst en afkom, en gewoon zomaar gelukkig mag zijn.

Nu na twintig jaar ben ik bezig te ontdekken dat ik eigenlijk vol boosheid zit naar m'n ouders. Ik ben ook bang voor deze boosheid, en met behulp van m'n therapeut proberen we dit beetje bij beetje te ontladen. Ik ontdek dat ik niet alleen maar slachtoffer was en ben, hoe verschrik-

kelijk alles ook was. Als ik in de slachtoffer rol blijf zitten, dan zal ik herhalingen van vroeger blijven zoeken, en misschien is dan prostitutie m'n eindhalte.

Het is een pijnlijke en moeizame weg die soms eindeloos lijkt. Toch blijf ik hopen, al is het alleen al vanwege het feit dat ik een fantastiese therapeut heb die me gelooft en me niet laat vallen. Daarnaast heb ik een fijne vriendin. Zij is ook een grote steun voor me. Ik blijf doorvechten.

O VADER

Groot kind dat jij
in mijn ogen was,
waarvan ik verlangde
verwachte
dat jij mijn papppie bleef
zoals ik jou ook even
als kind heb meegemaakt
en... waarvan ik hield en
die ik o zo nodig had.

Waarom heb jij mij
dat alles afgepakt
en dwong je mij als kind
allereerst een moeder voor jou
-mijn vader- te worden en te zijn?
jij die mij dwong
in een rol die niet bij mij past
maar die jij zo nodig had.

en alsof het zoal
niet triest en verminkend genoeg was
vernederde jij
ontkende jij
mij als kind en meisje
toen je mij ook nam als....
jouw echtgenote
jouw vriendin
privéhoer en privébezit
gebruiksvoorwerp
waarbij en waarop jij je afreageerde.

je dochter.

DE A-MENS

In de volksmond wordt menselijke afhankelijkheid geassocieerd met hulpbehoefendheid, ondergeschiktheid, wikken, ja-knikken en aardappeleters. Onafhankelijkheid is daarvan de tegenpool. De onafhankelijke beschikt, eet kaviaar, is baas en gaat zijn eigen weg.

afhankelijk

"Welnee," zegt prof. dr. Heywege in een interview met een Duitse journalist, "Hoewel ik kan instemmen met de volkse, nee laten we zeggen populaire omschrijving van afhankelijkheid, onafhankelijkheid is zeker niet haar tegenpool. De genoemde kenmerken van afhankelijkheid berusten op eigenschappen als gebrek aan eigenwaarde, aan zelfvertrouwen en daarmee een grote behoefte aan bevestiging, sociale bevestiging. De afhankelijke mens is in al zijn doen en laten gericht op zichzelf, een typisch produkt van de egoïsmen bevorderende kapitalistische maatschappijstructuur. Onafhankelijkheid als tegenhanger te zien, te menen dat de Einzelgänger, de avonturier, de groot-industrieel, de minister van financiën niet onafhankelijke personen zouden zijn, is een fout.

Pertinent fout!

aanhankelijk

Daarom voerde ik het begrip "aanhankelijk" in, welke als wezenlijke kenmerken heeft het samenwerken, de solidariteit, het gericht zijn op anderen. Antropologisch gezien beziet de afhankelijke de mensen om zich heen als middel, als tegenmens, terwijl de aanhankelijke de mensen ook als doel ziet. Als medemens, ja!" Hiermee zijn we bij de kern van de zaak. Prof. dr. Heywege duidt de afhankelijke aan als het A-type, de aanhankelijke mens als het AA-type, terwijl ekstreem aanhankelijken A-typen genoemd worden. Natuurlijk bestaan er geen mensen van het zuivere A-type of van het zuivere A-type. men moet de indeling zien als een continuüm,

een lijn tussen A en A waarop elk mens ergens zijn eigen positie inneemt. Met nadruk: verandering van positie is mogelijk, dit kan in therapie bij de prof. dr. zelf á raison van f375,85 per uur.

ekstreem A

Welnu, voor verder begrip in deze materie plaatsen wij enkele extremen tegenover elkaar. Het AA-type belt aan, gaat aan, schiet aan, wijst aan, zoekt dus vanuit innerlijke zekerheid contact, terwijl het A-type afbelt, afgaat, afschiet, afwijst, afklopt. Ziet u ?

Het A-type plaatst kruisraketten, verbergt zijn twijfels, is grauw-kleurig, voert oorlog, kijkt Tros, gooit met modder. Het AA-type bezet Woensdrecht, twijfelt openlijk, bekent kleur, weigert het slachtoffer te zijn, kijkt onbevangen, blijft brandschoon. Het A-type doet wat anderen doen Het AA-type doet
Het A-type wijst op andermans fouten
Het AA-type heeft een splinter in het oog
Het A-type breekt de schouder
Het AA-type weigert vervolgens de auto te besturen
Het A-type bidt, vecht, huilt, lacht
Het AA-type leeft

Lezers die meer, misschien betere

vergelijkingen weten, worden verzocht deze op te sturen naar de redactie.

nieuwe tijd

Prof. dr. Heywege veroorzaakte een omwenteling. Wij moeten eraan wennen dat ministers, bazen, therapeuten, politieagenten, vaders, burens en andere gezagsdragers stumpers zijn, zielepoten zonder eigenwaarde, gevangen in het net van maatschappelijke structuren.

Maar er is nog hoop voor diegenen die meenden afhankelijk te zijn. Daklozen, vrouwen, bezitlozen en andere tot nu toe machtelozen kunnen in de vereniging, de solidariteit, hun waarde tonen.

Wij gaan een nieuwe tijd tegemoet!
Daarom besluiten wij dit artikel met het Nieuwe Motto van deze Nieuwe Tijd:
"Proletariërs aller landen, verenigt U!

Henk

VERNIETIGING

Stel, je hebt een grote collectie langspeelplaten en cassettes, je wilt er vanaf en je kunt ze niet kwijt. Wat te doen?

Men neme een grote vrachtauto, gooit hem vol, zoekt een braakliggend terrein en dempt de zaak.

Dan met een nog grotere en vooral

zwaardere auto rijdt men enige malen op en neer om alles te breken. De ongebroken stukken worden alsnog in tweeën gehakt, daarna gooit men er zand overheen.

Een simpele oplossing, ik heb het zelf gezien op de t.v. en ik kan het nog steeds niet geloven.

Jos.

WETENSCHAP IN BEWEGING

Veel technische discussies over nieuwe wetenschappelijke ontwikkelingen blijven steken bij de onderzoekers zelf. En dat is, daar kunnen we eerlijk over zijn, ook wel zo prettig. Heel wat aantrekkelijker zijn de discussies over de bijverschijnselen. Dit willen nog wel eens onverwachte en sterke staaltjes wezen. Dat er als gevolg van de produktie van een chemies preparaat (dankzij dit wondermiddel groeien zelfs bij mensen die tuinieren haten de tomaten als kool) een complete woonwijk moest worden afgebroken, is zo'n bijverschijnsel dat je van het kweken van tomaten niet zo vluchtigjes weg had verwacht.

Een hartewens van ons Vlegel-lezers is natuurlijk een bruisende blijf-van-m'n-lijf-diskussie om al die gekkigheid te tekkelen. Nou, ik weet het niet hoor, ik zie het nog niet zo gauw gebeuren. Je bent steeds bezig het werk van onderzoekers ter diskussie te stellen en we zijn er na al die jaren wel achter dat als het om deskundigen gaat het moeizaam knikkeren is. Vandaar, in een poging om mezelf en naar ik hoop ook anderen een beter beeld te geven, wat tijd vrij maakt voor het verschijnsel 'deskundigheid'.

Het eerste deel van dit verhaal beperkt zich tot het tot stand komen van een nieuwe ontwikkeling, vanuit de gedachte "Zijn ongewenste effecten op de samenleving voorspelbaar en dus vroegtijdig te voorkomen?" Als een vondst volkomen onvoorspelbaar is zijn de effecten daarvan dat automatisaties ook. Maar is een vondst theoreties al vast gelegd (en moet alleen nog prakties gerealiseerd worden), dan zou het één en ander wel eens heel goed bekend kunnen zijn. Je kunt dan al flink te keer gaan tegen de (bij)verschijnselen. Maar dat lukt momenteel behoorlijk slecht.

"kaas"

Milieudefensie voert bijvoorbeeld al twee jaar aktie tegen het NIZO (Nederlands Instituut voor Zuivel On-

derzoek) in Ede, dat voor Nederland de ontwikkeling van kunstmatige eiwitten en vetten op zich genomen heeft. Met name richt die aktie zich op de ontwikkeling van namaak-kaas. Het verschil bijvoorbeeld tussen oude en jonge kaas wordt hierbij bepaald door de verschillende smaakstoffen die aan kunstmatige eiwitten en vetten worden toegevoegd. Binnenkort komt deze 'kaas' op de markt onder de naam 'Frisonna' en men verwacht voor volgend jaar al een marktaandeel van 15%. Maar al twee jaar geven ook mensen die op een aktieve manier gezond willen leven in een goed milieu nauwelijks respons op die aktie. Daaruit blijkt wel hoe moeilijk dit nog ligt, een diskussie over het werk van de deskundige. Nu dit nieuwe produkt in de winkel komt te liggen kon de aktie "Hou het Zuivel" wel van start gaan.

En daarmee komen we op iets heel anders terecht: het in produktie brengen en houden van vervelende dingen. Wat de rol van deskundigen daãrbij is, is een heel ander verhaal. Wie daar inspiratie bij heeft wordt van harte en met klem gevraagd dit te laten weten. Maar eerst een verhaal over TOEVAL.

serendipisten

Als je de uitersten van de meningen neemt blijken er twee stromingen te zijn. Enerzijds: "Wetenschap is een methode, waarin het toeval als zodanig geen rol speelt". Het is een filosofiese stroming die gelooft in een rationeel proces. Aan de andere kant de stroming van de anti-filosofie. Het serendipisme is een nieuw fenomeen dat deze stroming een gezicht heeft gegeven. Pek van Andel: "Ach, filosoferen, dat is net als kleine kinderen die over neuken praten; de wereld is zo kompleks

dat je toch nooit uitspraken kunt doen over algemeen geldende waarden". Pek van Andel (oogspecialist) is Nederlands eerste serendipismeskundige. In Nederland hebben nog maar weinigen er van gehoord. Zelfs de dikke Van Dale niet, maar dat zal wel snel veranderen. De Oxford English Dictionary beschrijft 'serendipity' als het vermogen om bij toeval gelukkige en onverwachte ontdekkingen te doen. De Amerikaanse uitgave zegt daarentegen: een veronderstelde gave om waardevolle of aangename dingen te vinden waar niet naar gezocht wordt. Het sprookje van de drie prinsen van Serendip (zie kader) blijkt terug te gaan tot Amir Klusrau, een Perziese dichter die rond 1300 in India leefde. De term 'serendipisme' is later gevormd door de Brit Horace Walpole, op basis van dit "dom sprookje". Het verhaal verteld over de intrigerende gave een antwoord te vinden zonder de vraag te kennen.

DE DRIE PRINSEN VAN SERENDIP

De drie zonen van de koning van Serendip (Sri Lanka) weigerden hun vader op te volgen. Hij verbande hen. Ze begonnen een voetreis om verschillende landen en de wonderen van de wereld te zien.

Zo liepen ze eens langs de voetsporen van een kameel. De oudste zag dat het gras links van het spoor droog en afgegrast was, terwijl het sappige gras aan de rechterkant ongemeoid was gelaten. Hij konkludeerde dat de kameel blind moest zijn aan het rechteroog.

De tweede broer merkte, dat in de linkerbarm plukjes gras lagen, ter grootte van een kameeltand. Dat gaf hem het idee dat de kameel een tand miste. De jongste broer leidde uit de betrekkelijk zwakke aldruk van de linker achterpoot af, dat de kameel mank was.

Een eind verder zag een broer aan één kant van het spoor een onafzienbare rij nieren voedsel verzamelen. Aan de andere kant deed een onophoudelijke

stroom bijen, vliegen en wespen zich toevoeden aan een kleverige stof. Hij maakte hieruit op dat de kameel aan de ene kant met boter en aan de andere kant met honing beladen was geweest.

De tweede broer ontdekte sporen die erop wezen dat het dier geknield had. Op die plek vond hij ook afdrucken van een kleine mensenvoet, met daarnaast een vette plek. Hij betastte die en toen hij er aan rook, werd hij bekropen door een ustgevoel: er moest een vrouw op de kameel gezeten hebben.

De derde broer zag handafdrucken naast de plaats waar zij geplast had. De vrouw had zich vanwege haar ongewoonlijke lichaamsomvang met haar tanden gesteund; zij zou wel eens wanger kunnen zijn, bedacht hij.

Een eind verder ontmoetten de drie broers een kameeldrijver, die zijn kameel kwijt was. Omdat ze zoyeel sporen hadden gezien, "grapt" ze dat ze het beest ook echt gezien hadden. Om dat geloofwaardig te maken, noemden ze de kenmerken, die alle juist bleken.

Op beschuldiging van roof werden de broers gevangen gezet. Pas nadat de kameel heelhuids was teruggevonden, werden zij vrijgesproken. Na vele volgende reizen volgden zij hun vader op.

(Bewerking: Pek van Andel)

toeval

Er zijn ongezochte vondsten, ongevonden vondsten en niet bestaande vondsten. Dus mensen die iets anders vinden dan wat ze zoeken, iets vinden wat ze niet in de gaten hebben of iets vinden wat niet bestaat.

Een paar voorbeelden. Na de ontdekking van de röntgen-straling ontdekten fysici nog een andere soort, de Nancy-straling. Jarenlang debatteerde de wetenschap er over tot men tot de konklusie kwam dat de Nancy-straling in het geheel niet bestond. Of een oogarts die een bloeding in het oog probeert te bestrijden met enzymen. Hij gooit er wat in en de volgende dag ligt de lens helemaal los in het oog, ongeveer alsof je de spaken uit een fietswiel hebt gehaald. Sindsdien gebruikt men deze methode als de ooglens verwijderd moet worden.

Aanhangers van het serendipisme suggereren graag dat de 'rationele' manier van wetenschap bedrijven flauwekul is omdat alle vondsten en ontdekkingen het produkt van toeval of irrationele processen zijn. Er is bij ontdekkingen altijd wel sprake van twee ideeën. Soms zitten die allebei in je hoofd, dan noem je dat inspiratie, of inwendig toeval of zo. Soms komt één van de twee van buiten af, je wordt op een idee gebracht door iets wat je ziet. Zo zien ze de 'geslaagde' fouten in het onderzoek ook als een belangrijke bron van ontdekkingen. Bij Shell morste eens iemand een onbestemd mengsel, waar omheen even later een hoop dode vliegen lagen. Het wordt op de markt gebracht onder de naam Vapona. Toeval? Ja, zegt het serendipisme. De meer genuanceerden hebben zo hun bedenkingen. Een toevalsfactor kan nog wel, maar wetenschap is toch wel meer dan alleen maar aan rommelen. Iets meer over deze stroming.

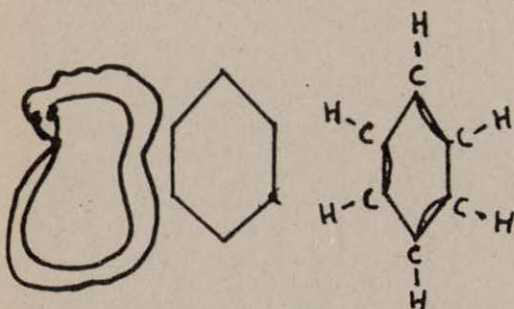
ongezoocht

Er zijn natuurlijk ontdekkingen gedaan zonder dat daar op dat moment naar gezocht werd, door een toeval-

lige gebeurtenis. Maar in alle gevallen ging het om onderzoekers die al op dat terrein aan het experimenteren waren, en die dat deden volgens de gangbare wetenschappelijke methodes, ze waren rationeel en systematies bezig. Maar soms blijkt dat voor het doen van nieuwe ontdekkingen niet voldoende te zijn. Op een bepaald moment is er een flits nodig en dan kunnen toevalsfactoren een handje helpen.

De student William Perkin probeerde kinine te maken uit koolteerhoudende stoffen. Toen dat niet lukte gooide hij de drab die hij overhield niet weg, maar probeerde die op te lossen met alcohol. Daarbij ontstond een paarse kleur die hem op het idee bracht de oplossing te gebruiken als kleurstof. Met de gebruikelijke chemische methode ontwikkelde hij vervolgens aniline, de eerste kunstmatige kleurstof. Uit deze 'toevallige' ontdekking is de kleurstoffenindustrie ontstaan. Prof. Snelders: "Die vondst op zich was ongezocht, maar als je de historische achtergrond bekijken, zie je dat in die tijd veel chemici soortgelijke experimenten deden. Het is helemaal niet verbazend dat bij het zoeken naar kinine deze kleurstof werd gevonden, dat zou vroeg of laat toch gebeurd zijn. Het toeval bepaalde alleen het moment." Essentieel was natuurlijk de beslissing van Perkin om alcohol bij zijn residu te doen. En dat was geen toeval. Als Perkin geen chemische achtergrond had gehad zou hij nooit op dat idee gekomen zijn. Het zelfde geldt voor Friedrich Kekulé, een Duitse scheikundige. Hij was al maanden op zoek naar de molekuulstructuur van benzeen, toen hij op een avond voor de open haard met een glas wijn in slaap sukkelden. Kekulé: "De atomen dartelden me weer voor de ogen. Deze keer bleven de kleinere groepen bescheiden op de achtergrond. Mijn geestesoog, scherp geworden door het herhaald zien van zulke beelden, kon nu grotere structuren onderscheiden van meervoudige vormen, lange rijen, soms dichter op elkaar gepakt: alles vormde paren en kronkelde als slangen. Maar kijk eens! Wat is dat? Eén van

de slangen had zijn eigen staart te pakken en de vorm wervelde spotten-derwijs voor mijn ogen. Als door een lichtflits werd ik wakker..... Laten we leren dromen, mijne heren!"

BENZEEN

Deze droom die Kekulé tot het inzicht bracht dat benzeen en andere scheikundige verbindingen bestaan uit molekulen met een ringstructuur, wordt door serendipisten graag gepresenteerd als een pronkstuk uit het grote en gevarieerde arsenaal van 'toevallige' ontdekkingen in de wetenschap. Maar ongezoekt was deze vondst zeker niet en je kunt je afvragen wat het verschil is tussen de droom van Kekulé en het moment van inspiratie dat andere onderzoekers tot belangrijke ontdekkingen bracht. Kun je eigenlijk wel spreken van ongezochte vondsten?

genuanceerden

De ontdekking van penicilline is ook een paradepaardje van de serendipisten. De meer genuanceerden zien het anders. Ook de ontdekking van penicilline door Flemming kwam niet uit de lucht vallen. Alleen een bacterioloog kon tussen de volle bakken met kweekschalen het belang zien van die ene schaal, waar de bacteriekolonie door de groei van schimmels was verdwenen. Veel kollega's van Flemming zouden die schaal toch weggegooid hebben. Een creatieve onderzoeker schuift onverwachte ontdekkingen niet terzijde, maar aksepteerde ze. Als je de geschiedenis bekijkt, zie je dat echte nieuwe dingen worden ontdekt door mensen die openstaan voor dat

onverwachte. Flemming heeft ooit gezegd: "Ik ben getraind in het omgaan met pech". Maar met die pech ging hij op een rationele manier om.

Hoe belangrijk een open oog voor het nieuwe is bewijst de 'ontdekking' van de kwantumtheorie door Max Planck. Deze Duitse natuurkundige was bezig wiskundige formules te ontwikkelen voor het beschrijven van stralingsprocessen, die, dacht men toen, een continu karakter hadden (dus ———). Maar in de gevonden formules stuitte Planck op een diskontinuiteit (dus -----). Hij schonk daar niet veel aandacht aan, omdat hij er van overtuigd was dat stralingsprocessen in werkelijkheid continu waren. Pas jaren later toonden Einstein en Ehrenfest aan dat Plancks theorie alleen kon kloppen als die diskontinuiteit inderdaad bestond. Drs. Hakfoort: "Planck was niet op zoek naar een fundamenteel nieuwe theorie en had dus niet in de gaten wat hij gevonden had. Einstein zag het belang er van in, omdat hij wel een nieuw idee nodig had". Ook hier zie je weer dat er eerst gezocht moet worden voordat een 'ongezochte' vondst kan worden gedaan.

autoriteit

Het voorbeeld van Planck laat zien dat het belangrijk is om niet krampachtig vast te houden aan de 'autoriteit'. Daar hebben jullie niet zo veel problemen mee, denk ik. Toch bestaat die neiging heel sterk. Dat merk je al in het onderwijs. Het is eens gebleken bij een proef met traliroosters, waarvan de uitkomst theoreties vast staat. Op een gegeven moment zijn daar roosters met afwijkingen tussen terecht gekomen, zodat de proef eigenlijk een andere uitkomst zou moeten geven. Maar alle studenten die de proef deden vonden het goede standaardantwoord. Niemand durfde aan te nemen dat er een fout in de opdracht zat. De theorie is heilig en men staat weinig open voor mogelijke afwijkingen. Toch zie je dat juist in deze eeuw belangrijke nieuwe theorieën zijn ontstaan. Maar het duurt dan ook wel een hele tijd voordat die algemeen aanvaard zijn.

Prof. Snelders: "Het gevaarlijke van de toeval-theorie is, dat er een mythe kan ontstaan alsof iedere student met een beetje geluk de Nobelprijs kan winnen. Maar het is onzin dat je puur irrationeel zou kunnen werken. Wetenschap is een methode waarin het toeval als zodanig geen rol speelt, maar waar- in natuurlijk wél eens sprake is van een toevalsfactor." Maar ook die toevalsfactoren kun je niet los zien van hun kader. Achter elke ontdekking of vondst zit een heel verhaal. Kekulé zag in zijn droom de slang Ouroboros, die in zijn eigen staart bijt, maar daarna moest hij zijn theorie toch met wetenschappelijke argumenten staven.

fanatieken

In feite is er nog een derde stroming. In hun methode is 'toeval' als vloeken in de kerk. Het zijn de denkers, de aanhangers van de theorie. Voor het gemak noem ik ze de 'fanatieken'. Je zal al snel begrijpen waarom. Dr. Henk Barendregt: "Het stoort me als mensen zeggen dat ze iets oneindig vaak gedaan hebben als het in werkelijkheid misschien een paar duizend keer is geweest." Uit experiment A volgen konklusies. Uit B volgen konklusies. De konklusies van A plus B leiden naar de vondst.

EUREKA!

De fanatieken zijn er van overtuigd dat inzicht verkrijgen in de konklusies een essentieel beginsel is. Ze proberen regelmaat te ontdekken in verschijnselen en die regelmaat vast te leggen in formules. Omdat formules abstract zijn kun je in één oogopslag de essentie van een probleem herkennen. Daar gaat een enorme kracht vanuit. We gaan nu wat dieper in op randverschijnselen waarin het verschil tussen deze stroming en anderen tot uiting komt.

In de wetenschap gaat het vaak om grotere getallen. Maar wanneer een uitspraak in een zeer groot aantal gevallen -laten we zeggen een miljoen- blijkt te kloppen, is het toch wel regel deze uitspraak tot wet te verheffen. In de praktijk zijn zulke wetten uitstekend bruikbaar. Maar zo'n wetmatigheid zal door de fanatieken nooit als bewijs gezien worden. Dr. Frans Oort (hoogleraar): "Het is allerminst redelijk om te veronderstellen dat iets waar is als de uitspraak in een miljoen gevallen klopt". Andersom: bijvoorbeeld de vergelijking $x^2 - 1141y^2 = 1$ Wie probeert een oplossing voor deze vergelijking te vinden door alle hele getallen boven nul af te gaan, kan lang zoeken. Beneden het voor de meeste mensen onvoorstelbaar grote getal van 10^{25} (een 1 met 25 nullen) zijn er geen waarden voor y te vinden, waarmee deze vergelijking is op te lossen. In de algemene wetenschap zou de conclusie al lang gevallen zijn dat de vergelijking onoplosbaar is, maar de fanatieken bewijzen precies het tegenovergestelde. Er zijn zelfs oneindig veel oplossingen. De kleinste y, groter dan nul, die een oplossing geeft heeft echter wel 26 cijfers. De fanatieken geloven dat het op deze manier omgaan met gegevens de kans op het doen van een vondst vergroot. Wittgenstein: "Als een probleem opgesteld kan worden, kan het ook worden beantwoord. Als men geen antwoord kan formuleren, kan men ook de desbetreffende vraag niet formuleren; het probleem bestaat niet."

Over één of twee nummers het tweede deel: Halve zolen en achterklap.

Hans

Andel, Snelders, Hakfoort, Barendregt en Oort zijn onderzoekers en docenten aan de Rijks Universiteit te Utrecht

Achter het woord ligt de chaos
(Henry Miller)

VARIANT

Terwijl Lubbers en Nijpels zich uitputten om weer nieuwe varianten te bedenken waarmee zij Mient-Jan Faber in hun gelederen kunnen invoegen, loopt er een klein jochie over straat met een bord "Geen nieuwe kernwapens".

Een al wat oudere aktievoerder met het gezicht van Max van den Berg en het pak van Van Kemenade verbaast zich. In gedachten begint hij een dialoog. "Hé, jongen, er is geen demonstratie vandaag"

"Daarom loop ik hier meneer"

"Maar, wat heeft het dan voor zin in je eentje?"

"Ik ben meer zin dan honderdduizend mooie koppen boven mooie pakken meneer!"

"Wat beheers jij je moerstaal al goed. Naar de middenschool geweest?"

"Wat bedoel je?"

"Ik ben tegen vanuit mijn overtuiging, niet omdat ik dan meer macht krijg".

En dus krijgt het jongetje een pak slaag terwijl Lubbers en Nijpels eendrachtig een nieuwe variant presenteren. Met heel veel mooie woorden prijzen zij de nieuwe show van Rudy Carell aan waarin elke woensdagavond voor- en tegenstanders dansen, zingen en vragen beantwoorden. De voorstanders krijgen geen punten, maar scoren met plaatsing van kruisraketten. op Woensdrecht. De tegenstanders scoren met verwijdering. Het hele volk kan meetellen, dus is het democratisch. Zo zorgt de middenschool-variant voor een wekelijks wisselend aantal. Het jochie loopt nog steeds op straat, maar Rudy Carell weet gelukkig te melden dat er in Stammheim kamers vrij komen.

Henk.

kwis

ZONDAG 3 JULNI
BERGEN OP ZOOM

HET BLYFT
NEE!!!

LANDELIJKE

13.00 u. DEMONSTRATIE

TEGEN KERNWAPENS
ORGANISEER EEN BUS - PAK DE TREIN - MAAR KOM!!!

VERZAMELPUNT + MANIFESTATIE : INFORMATIE :

VANAF 13.00 u. TERREIN : KUK-IN-DE-POT 01640-53235

TUSSEN 03 - M UVA

Collage
www.laka.org
Bedrijfsnaam 2020